

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 231/2025-27

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) a sudcov Petra Molnára a Petra Straku v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKČIA], [REDAKČIA], [REDAKČIA] zastúpeného Advokátska kancelária Mojžiš a partneri, s.r.o., Sasinkova 10, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B1-12C/100/2006 a proti postupu Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 5Co 148/2017 a sp. zn. 5Co 97/2018 takto

rozhodol:

1. Postupom Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B1-12C/100/2006 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Mestskému súdu Bratislava IV **prikazuje**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. B1-12C/100/2006 konal bez zbytočných prietahov.
3. Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadost'učinenie v sume **7 000 eur**, ktoré mu **je** Mestský súd Bratislava IV **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Sťažovateľovi **priznáva** náhradu trov právneho zastúpenia v sume **856,75 eur**, ktorú **je** Mestský súd Bratislava IV **povinný** zaplatiť právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav a sťažostná argumentácia

1. Ústavnému súdu bola 20. marca 2025 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľa, ktorou namieta porušenie svojho práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom mestského súdu označeným v záhlaví tohto rozhodnutia a postupom krajského súdu označeným v záhlaví tohto rozhodnutia. Sťažovateľ požaduje priznanie finančného zadost'učinenia a náhrady trov konania. Rovnako žiada, aby ústavný súd prikázal mestskému súdu konať neodkladne a bez zbytočných prietahov.
2. Ústavnú sťažnosť ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 231/2025-14 zo 16. apríla 2025 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie v celom rozsahu.
3. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že žalobou doručenou 7. decembra 2006 mestskému súdu (pôvodne Okresný súd Bratislava I, pozn.) sa žalobcovia proti sťažovateľovi domáhali vypratania a odstránenia neoprávnenej stavby. Prvýkrát mestský súd o žalobe rozhodol uznesením z 24. mája 2010, ktorým podanie navrhovateľa v časti alternatívneho petitu odmietol. Krajský súd uznesením 22. februára 2013 uznesenie mestského súdu v napadnutej časti zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Mestský súd rozsudkom č. k. 12C/100/2006-392 z 11. októbra 2016 prikázal do vlastníctva sťažovateľa rozdelenú parcelu. Rozsudok napadol odvolaním sťažovateľ. Krajský súd rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti rozsudkom č. k. 5Co/148/2017-436 z 13. júna 2017 potvrdil a žalobcom priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu. Na dovolanie žalovaného Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením sp. zn. 3Cdo 206/2017 z 22. februára 2018 zrušil napadnutý rozsudok krajského súdu a vec vrátil na ďalšie konanie. Krajský súd následne uznesením č. k. 5Co/97/2018-501 z 27. apríla 2018 rozsudok mestského súdu č. k. 12C/100/2006-392 z 11. októbra 2016 v napadnutej časti zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Konanie vo veci samej tak trvá viac ako 18 rokov.
4. Sťažovateľ považuje postup mestského súdu za extrémne neodborný, nesústredený a neefektívny, v dôsledku čoho došlo k výnimočne dlhým prietahom. Sťažovateľ uvádza, že svojím správaním nedal príčinu k vzniku prietahov v konaní. V ústavnej sťažnosti následne sťažovateľ demonštruje zásah do svojich ústavných práv s poukazom aj na hrozbu potenciálneho odstránenia domovej nehnuteľnosti postavenej na rozsahom zanedbateľnej časti pozemku žalobcov.
5. Sťažovateľ namieta aj postup krajského súdu s odkazom na popis rozhodnutia krajského súdu, ktorým založil prietahy v konaní bez presného usmernenia postupu súdu prvého stupňa.
6. Sťažovateľ uvádza, že dĺžka trvania konania, ničím neospravedlniteľné prietahy a odňatie jeho ústavných práv už sú netolerovateľné, a preto žiada priznanie primeraného finančného zadost'učinenia vo výške 18 000 eur.

II.

Vyjadrenie mestského súdu a krajského súdu

7. Predsedníčka mestského súdu listom sp. zn. 1SprV/275/2025 z 9. mája 2025 k postupu mestského súdu uviedla, že vec bola zákonnému sudcovi pridelená 12. januára 2023, keď došlo k prerozdeleniu vecí v zmysle platného Rozvrhu práce Okresného súdu Bratislava I z 15. decembra 2022 účinného od 1. januára 2023 v znení dodatku č. 1 z 22. decembra 2022 účinného od 1. januára 2023. Po jeho vymenovaní za sudcu a pridelení mu vecí na vybavenie postupoval v zmysle bodu 8 článku 3 Spoločných zásad pre občianskoprávny, trestný a obchodný úsek Rozvrhu práce Okresného súdu Bratislava I, podľa ktorého sa veci vybavujú podľa poradia, v akom boli zapísané do jednotlivých súdnych oddelení, s výnimkou vecí s osobitnou rýchlosťou konania a vecí s výnimočnou rýchlosťou konania. Keďže predmetná vec nespádala ani do jednej výnimky, zákonný sudca postupoval v zmysle uvedeného pravidla a prioritne sa zameriaval na reštančné veci, ako aj veci, v ktorých boli ústavným súdom skonštatované prietahy, boli podané ústavné sťažnosti alebo sťažnosti na prietahy v konaní.

8. Posledné pojednávanie predsedníčka mestského súdu datuje na 3. október 2022, ktoré bolo odročené na neurčito s tým, že súd bude zisťovať okruh dedičov po zomrelom žalobcovi 1. Mestský súd nariadil termín pojednávania vo veci na 14. júl 2025.

9. V závere vyjadrenia predsedníčka mestského súdu prejavuje svoj názor, že od pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie vecí a že ústavnú sťažnosť považuje za dôvodnú

10. Predseda krajského súdu listom sp. zn. 1SprV/130/2025 zo 6. júna 2025 k postupu krajského súdu uviedol, že krajský súd žiadne prietahy nespôsobil, keďže rozhodol v lehote jedného mesiaca v obidvoch veciach po ich doručení súdom prvej inštancie. Predmetnú sťažnosť považuje vo vzťahu k postupu krajského súdu za nedôvodnú a súčasne oznamuje, že netrvá na ústnom prerokovaní vecí pred ústavným súdom.

11. Predseda krajského súdu vo svojom liste reaguje na námietku sťažovateľa, že v čase od 24. marca 2010 do 22. februára 2013, keď krajský súd posudzoval oprávnenosť odvolacieho návrhu, vrátane času, v ktorom rozhodol svojím prvým rozhodnutím o potvrdení a druhým rozhodnutím o zrušení napadnutého rozhodnutia, spôsobil prietahy v konaní bez presného usmernenia postupu pre súd prvého stupňa. Podľa vyjadrenia predsedu krajského súdu vec sp. zn. 5Co/148/2017 napadla krajskému súdu 17. mája 2017 a rozhodnutá bola rozsudkom z 13. júna 2017, teda 27. deň po nápade vecí. Vec sp. zn. 5Co/97/2018 napadla krajskému súdu 19. apríla 2018 a rozhodnutá bola uznesením z 27. apríla 2018, teda 8. deň po nápade vecí. Predseda krajského súdu ďalej dodal, že referujúcim sudcom v označených veciach v senáte 5Co bol predseda senátu JUDr. Milan Chalupka, ktorému bol podľa § 22 ods. 1 a 2 písm. b) zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov dočasne pozastavený výkon funkcie sudcu 14. októbra 2024. Pokiaľ sťažovateľ namieta, že odvolací súd sa v odôvodnení posledného rozhodnutia vyhol presnému usmerneniu postupu pre súd prvej inštancie, toto nemohli ostatní členovia senátu nijako ovplyvniť. Tvorba a vyhotovenie rozhodnutia je vždy vecou referujúceho sudcu, ktorý bol v daných prípadoch predsedom senátu.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

12. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde vec prejednal a rozhodol bez nariadenia ústneho pojednávania, pretože na základe obsahu podaní a vyžiadaných spisov dospel k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.1. K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru mestským súdom:

13. Predmetom konania pred ústavným súdom je rozhodovanie o tom, či postupom mestského súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy v spojitosti s čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

14. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu.“ (IV. ÚS 221/04).

15. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

16. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa. Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľa.

17. Pokiaľ ide o kritérium, ktorým je právna a faktická zložitost' veci, ústavný súd konštatuje, že predmet konania tvorí bežnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov s ustálenou judikatúrou. Na akúkoľvek právnu či faktickú zložitost' nepoukázal ani samotný mestský súd.

18. Vo vzťahu k správaniu sťažovateľa ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ sa o predĺženie napadnutého konania v jeho relevantnej časti sám nepričinil.

19. Napokon sa ústavný súd zaoberal hodnotením postupu mestského súdu v napadnutom konaní, pričom vychádzal zo svojej ustálenej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné priet'ahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

20. Z popísaného priebehu konania ústavný súd zistil, že predmetný spor medzi sporovými stranami trvá vyše 18 rokov, z toho približne 17 rokov vo veci koná mestský súd a spor dosiaľ nie je právoplatne rozhodnutý. Už s prihliadnutím na celkovú dĺžku konania je potrebné bez ďalšieho skúmania časových intervalov nečinnosti súdu konštatovať, že nečinnosťou a neefektívnym konaním mestského súdu bolo porušené základné právo sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

III.2. K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru krajským súdom:

21. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty. Ústavný súd preto poskytuje ochranu tomuto základnému právu len vtedy, ak bola na ústavnom súde uplatnená v čase, keď namietané porušenie označeného práva ešte trvalo (napr. I. ÚS 22/01, I. ÚS 77/02, I. ÚS 116/02). Ak v čase, keď došla sťažnosť ústavnému súdu, už nedochádza k namietanému porušovaniu označeného práva, ústavný súd sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú [§ 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde] bez ohľadu na to, z akých dôvodov skončilo toto porušovanie, alebo ústavnej sťažnosti nevyhoví. Navyše odvolacie konanie trvalo (aj s prihliadnutím na prípadné neefektívne konanie a rozhodnutie, ktoré následne bolo najvyšším súdom zrušené) približne rok, čo je ústavne akceptovateľná dĺžka konania na jednom stupni súdneho konania.

22. Vzhľadom na uvedené ústavný súd tejto časti ústavnej sťažnosti nevyhoví (bod 5 výroku tohto nálezu).

IV.

K návrhu na prikázanie vo veci konať

23. Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd prikázal mestskému súdu vo veci konať bez zbytočných prietáhov.

24. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

25. Vzhľadom na skutočnosť, že napadnuté konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu právoplatne skončené, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 ústavy prikázal mestskému súdu, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku tohto nálezu).

V.

Primerané finančné zadost'učinenie

26. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhoví sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

27. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, v ústavnej sťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Z § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd prizná sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, orgán verejnej moci, ktorý porušil základné práva a slobody sťažovateľa, je povinný sťažovateľovi priznané finančné zadosťučinenie zaplatiť do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

28. Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

29. Ústavný súd konštatuje, že zásah do sťažovateľovho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote si vyžaduje priznanie finančného zadosťučinenia. Ústavný súd však považuje sťažovateľom požadovanú sumu finančného zadosťučinenia za neprimeranú, resp. preexponovanú a na tomto mieste pripomína, že ESLP akceptuje priznávanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume, ktorá nie je neprimeraná, hoci by bola nižšia než suma priznávaná ESLP (porovnaj Ivan a Martin Medić proti Chorvátsku, rozhodnutie z 5. 2. 2009, č. 55864/07; Roje proti Chorvátsku, rozhodnutie z 25. 6. 2009, č. 8301/06).

30. Vzhľadom na konštatované zbytočné prietahy v postupe všeobecného súdu v napadnutom konaní, berúc do úvahy najmä charakter predmetu konania a jeho význam pre sťažovateľa, teda to, čo je pre sťažovateľa „v stávke“, ako aj celkovú dĺžku napadnutého konania, resp. obdobie právnej neistoty sťažovateľa, neefektívnosť všeobecného súdu a všetky okolnosti daného prípadu, majú na pamäti, že cieľom priznania primeraného finančného zadosťučinenia je len zmiernenie ujmy pociťovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, ústavný súd považoval priznanie finančného zadosťučinenia v sume 7 000 eur za primerané konkrétnym okolnostiam prípadu (bod 3 výroku tohto nálezu). Vo zvyšnej časti návrhu na priznanie finančného zadosťučinenia nevyhoviel (bod 5 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

31. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

32. Ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov konania podľa § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) v rozsahu tarifnej odmeny za dva úkony právnej služby v roku 2025 (prevzatie zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti) a režijného paušálu k nim podľa § 16 ods. 3 vyhlášky zvýšenú o daň z pridanej hodnoty. Takto určená suma predstavuje celkom 856,75 eur (bod 4 výroku tohto nálezu).

33. Priznanú náhradu trov konania je mestský súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku).

34. Podľa čl. 133 ústavy toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. júla 2025

Luboš Szigeti
predseda senátu